

Khall 29.10.2024 § 144

Kvalt xx.xx.xxxx § xx

ISONKYRÖN KOTOUTUMISOHJELMA

2024-2027

ISO**KYRÖ**

Sisällys

1 JOHDANTO	2
2. MAAHANMUUTON NYKYTILANNE	4
3. MAAHANMUUTTOTYÖRYHMÄ JA YHDYSHENKILÖ	5
4 MAAHANMUUTTAJIEN ALKUKARTOITUS JA OHJAUS	6
5 HENKILÖKOHTAINEN KOTOUTUMISSUUNNITELMA	7
6 SUOMEN KIELEN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN ISONKYRÖN KUNNASSA	9
6.1 Varhaiskasvatus- sekä esikouluikäiset	9
6.2 Perusopetukseen valmistava opetus	9
6.3 Aikuisille järjestettävä suomen kielen opetus	10
7 KUNNAN TOIMENPITEET MAAHANMUUTTAJATYÖSSÄ	11
7.1 Terveys ja hyvinvointi, turvallisuus	11
7.2 Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus, sosiaalinen pääoma, hyvät väestösuhteet	12
7.3 Työllisyys.....	12
7.4 Asuminen	13
7.5 Etninen tasa-arvo.....	13
7.6 Maahanmuuttotyö, neuvonta- ja ohjaustoiminta, kotoutuminen	14
8 TIEDOTTAMINEN	16
8.1 Maahanmuuttokoordinaattorien verkostoituminen Etelä-Pohjanmaalla.....	16
9 KOTOUTUMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS	17

1 JOHDANTO

Uudistettu laki kotoutumisen edistämisestä (jäljempänä myös kotoutumislaki) astuu voimaan 1.1.2025, jolloin päävastuu kotoutumisesta siirtyy kunnille. Vuoden 2025 alusta lukien kunnan on järjestettävä kotoutumislain 13 §:n mukainen kotoutumishjelma ja kunnan on laadittava kotoutumishjelmasta asiakirja, jossa kuvataan kotoutumisen alkuvaiheen palvelut, palveluiden vastuutahot sekä palveluihin liittyvä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa. Tämä asiakirja on päivitetty nykyisen lain mukaisesti ja uusi kotoutumishjelma valmistellaan mahdollisesti yhteistyössä uuden työllisyysalueen kanssa, kun uusi laki astuu voimaan.

Nykyinen kotoutumislaki astui voimaan 1.9.2011 (1386/2010). Laissa määritellään kunnan ja muiden toimijoiden velvollisuudet maahanmuutto- ja kotouttamisasioissa. Kotouttamishjelma sisältää suunnitelman tavoitteista, toimenpiteistä, voimavaroista sekä yhteistyöstä maahanmuuttajien kotouttamisessa. Lisäksi kotouttamishjelmaan sisällytetään etnisen tasa-arvon ja hyvien etnisten suhteiden edistäminen ja syrjinnän ehkäiseminen.

Kunnan tai useamman kunnan yhdessä on kotoutumislain mukaan laadittava kotouttamishjelma (32 §). Ohjelman tarkoitus on edistää kotoutumista ja monialaista yhteistyötä. Ohjelma hyväksytään kunkin kunnan kunnanvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Kotouttamishjelma otetaan huomioon myös kunnan talousarviota ja –suunnitelmaa laadittaessa (kuntalaki 65 §).

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, työ- ja elinkeinotoimiston, Kansaneläkelaitoksen ja muiden kunnan alueella toimivien viranomaisten on kunnan aloitteesta osallistuttava oman toimialansa osalta ohjelman laadintaan, toteutukseen ja toimeenpanon seurantaan. Paikalliset maahanmuuttaja-, kansalais-, työntekijä- ja työnantajajärjestöt sekä uskonnolliset yhteisöt voivat tarvittavassa laajuudessa osallistua kotouttamishjelman laadintaan, toteutukseen ja sen toimeenpanon seurantaan (laki kotoutumisen edistämisestä 32 §).

Kunnan kotouttamishjelma voi sisältää:

- selvityksen siitä, miten ohjelma kytkeytyy kunnan strategiseen suunnitteluun ja seurantaan
- suunnitelman siitä, miten kunnan yleiset palvelut toteutetaan maahanmuuttajille soveltuvina sekä suunnitelman erityisesti kotoutumista edistävästä ja tukevista toimenpiteistä
- tiedon kotouttamisen yhteensovittamisesta vastaavasta kunnan viranomaisesta sekä eri toimenpiteistä vastaavista tahoista
- suunnitelman lasten ja nuorten kotoutumisen sekä sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä
- suunnitelman työvoiman ulkopuolella olevien ryhmien kotoutumisen ja sosiaalisen vahvistamisen edistämisestä
- monivuotisen suunnitelman 2:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen henkilöiden kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä
- suunnitelman hyvien etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuhelun edistämisestä
- suunnitelman kunnan kotouttamishjelman seurannasta ja ajan tasalla pitämisestä.

Kunnan kotouttamishjelmassa voidaan lisäksi määritellä kunnan ja kansalaisyhteiskunnan väliset yhteistyömuodot.

Isonkyrön kunnan strategia ja kansainvälistyminen

Isonkyrön kuntastrategiassa määritellyt arvot ovat avoimuus, vastuullisuus, ketteryys ja yhteisöllisyys. Erityisesti yhteisöllisyyden sisällä olevat määritteet; osallisuus ja avoimuus; ovat oleellinen osa kotoutumishjelmaa ja maahanmuuttajien osallistaminen edesauttaa heidän kotoutumista Isonkyröön. Muiden arvojen sisällä olevat asiakaslähtöisyys ja aito vuorovaikutus kohdentuu myös maahanmuuttajiin. Isonkyröön muuttaneet ukrainalaiset toivat saapuessa erilaisen kohderyhmän kuntaan. Asiakkaiden taustat tulee ottaa huomioon maahanmuuttajia kohdatessa.

Kunnan missio on huolehtia asukkaiden hyvinvoinnista laadukkailla palveluilla ja mahdollistaa viihtyisän sekä turvallisen elämisen. Isonkyröön on nyt myös tullut alaikäisiä maahanmuuttajia ja heidät otetaan huomioon myös Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallissa. Valtaosa Isonkyrön maahanmuuttajista ovat työperäisiä, joten maahanmuutto työ toimii myös tukena ja linkkinä kansainväliseen työvoimaan. Yrittäjämäinen ja kansainvälinen toimintatapa on osa varhaiskasvatusta, perusopetusta ja Kyrönmaan lukiota, jonka myötä kehitetään yrittäjyyskasvatukseen uusia sisältöjä. Yhteistyö alueen yrittäjien kanssa, tukee alueen elinvoimaa.

Etnisten suhteiden ja kulttuurien välisen vuoropuheluiden edistäminen

Isokyrö arvostaa yhteishengen rakentamista, ns. Isokyröläisyyttä. Ketään ei syrjitä ja kaikkien hyvinvoinnista huolehditaan tasapuolisesti. Kotouttamishjelma itsessään on tärkeässä roolissa ja osana kunnan tavoitteiden toteuttamisessa. Tavoitteena on myös tukea vastaanottavuutta ja edistää vuoropuhelua eri toimijoiden kesken.

2. MAAHANMUUTON NYKYTILANNE

Koko Etelä-Pohjanmaalla on varsin vähän ulkomaalaisia verrattuna muuhun Suomeen. Tilastokeskuksen tietojen mukaan Suomessa asui vakituisesti vuoden 2022 lopussa 495 992 vieraskielistä henkilöä. Määrä on kaksinkertaistunut 11 vuodessa. Vieraskielisten osuus koko väestöstä on 9 %. Koko maan asukkaista ulkomaan kansalaisia on vuoden 2022 lopussa ollut 5,8 % koko väestöstä.

Suurimmat vieraskielisten ryhmät Suomessa ovat äidinkielellään Venäjää puhuvat 84 190 henkilöä, Viroa 49 551 ja Arabiaa 34 282 henkilöä. Maakunnittain tarkasteltuna vieraskielisten osuus oli vuoden 2020 lopussa maakunnista pienin Etelä-Pohjanmaalla, 2 %. Vuonna 2023 Etelä-Pohjanmaa sai muuttovoittoa maahanmuutosta 1896 henkilöä. Vuonna 2020 vastaava luku on ollut 313 henkilöä. Maakunnan väkiluku väheni vuonna 2023 edellisestä vuodesta 231 henkilöllä. Lasku oli pienintä kymmeneen vuoteen.

Vuoden 2022 jälkeen, Isoonkyröön on muuttanut myös tilapäisen suojelun oleskeluluvalla ukrainalaisia ja maahanmuuttajien määrä kasvoikin reippaasti. Ulkomaan kansalaisia Isossakyrössä asuvista vuoden 2022 lopussa on ollut 1,0 % kunnan väestöstä. Kun se viimeisimmässä kotouttamisohjelmassa oli vuonna 2017 0,8 % väestöstä. Tilastokeskuksen mukaan 31.12.2023 Isossakyrössä oli yhteensä 4406 asukasta, joista ulkomaantaustaisia oli 75 henkilöä. Tämä vastaa jo 1,7 % kunnan väestöstä.

3. MAAHANMUUTTOTYÖRYHMÄ JA YHDYSHENKILÖ

Kotoutumisen edistämiseksi annetun lain 31 §:n mukaan paikallisten viranomaisten on kehitettävä kotouttamista monialaisena yhteistyönä. Isonkyrön kunnan kotouttamisohjelma päivitettiin pienemmällä ryhmällä, mutta tulevaisuudessa työryhmää tullaan laajentamaan. 2022 keväällä saapui suhteellisesti iso määrä ukrainalaisia tilapäisen suojelun oleskeluluvalla Isoonkyröön ja heidän ympärilleen koottiin oma työryhmä. Uuden kotoutumisohjelman aikana kehitetään tämä ryhmä toimimaan maahanmuuttotyöryhmänä ja se kokoontuu jatkossa tarvittaessa ja tarkoituksenmukaisessa laajuudessa.

Maahanmuuttotyöryhmän edustajat:

- Maahanmuuttokoordinaattori
- ELY-keskus
- Hyvinvointialue
- Isonkyrön Asuntovuokraus Oy
- Sivistyspalvelut
- Hyvinvointipalvelut
- Elinvoimapaalvelut
- Työllisyyspalvelut

Tarvittaessa työryhmään voidaan kutsua mm. poliisi, koulutustoimijoita, yhdistyksiä, seurakunta ja Kansaneläkelaitos. Työryhmä voi jatkossa osallistua kunnan kotouttamisohjelman säännölliseen päivittämiseen. Isonkyrön kunta on ollut vuodesta 2021 lukien mukana maakunnallisessa Welcome2EP –hankkeessa. Hanke päättyy vuonna 2024. Maahanmuuttokoordinaattori on työskennellyt hankkeen työntekijänä.

4 MAAHANMUUTTAJIEN ALKUKARTOITUS JA OHJAUS

Alkukartoituksessa arvioidaan alustavasti maahanmuuttajan työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet sekä kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden ja palvelujen tarpeet. Alkukartoituksessa selvitetään tätä tarkoitusta varten tarvittavassa laajuudessa maahanmuuttajan aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito sekä tarvittaessa muut työllistymiseen ja kotoutumiseen vaikuttavat seikat. Lisäksi pyritään selvittämään maahanmuuttajan vahvuudet ja heikkoudet sekä kunnan tarjoamat työllistymis-, harrastus-, opiskelu- ja/tai yrittäjyysmahdollisuudet. Alkukartoituksesta ja sen järjestämisestä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella (Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2010/1386, 9 §).

Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa (1295/2002) säädetyllä tavalla. Muille maahanmuuttajille tehtäviä alkukartoituksia koordinoi maahanmuuttokoordinaattori (kunta). Alkukartoituksen voi tehdä tarvittaessa eri alojen asiantuntijoiden yhteistyönä ja se käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoituksesta koskevasta pyynnöstä.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa. Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja lain 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.

5 HENKILÖKOHTAINEN KOTOUTUMISSUUNNITELMA

Kotoutumissuunnitelmasta tulee käydä ilmi maahanmuuttajan/perheen tarpeisiin räätälöidyt toimenpiteet ja aikataulut Isonkyrön kunnassa ja Suomessa, jotta kotoutuminen sujuisi mahdollisimman nopeasti. Suunnitelmassa olevat toimenpiteet perustuvat yhdessä tehtyyn alkukartoitukseen ja – keskusteluun. Tilannetta seurataan säännöllisesti ja päivitetään tarpeen mukaan. Näin varmistetaan kotoutumisen edistyminen ja suunnitelman toteutuminen.

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan yksilöllinen suunnitelma niistä toimenpiteistä ja palveluista, joiden tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Suomen tai ruotsin kielen opiskelun lisäksi kotoutumissuunnitelmassa voidaan sopia maahanmuuttajan oman äidinkielen opetuksesta, yhteiskuntaan perehdyttävästä opetuksesta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetusta täydentävästä opetuksesta, kotoutumiskoulutuksesta ja muista kotoutumista yksilöllisesti edistävistä toimenpiteistä. Maahanmuuttajalla on oikeus kotoutumissuunnitelmaan, jos hän on työtön ja rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon julkisesta työvoimapalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla tai jos hän saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain mukaista toimeentulotukea. Kotoutumissuunnitelma voidaan laatia myös muulle maahanmuuttajalle, jos hänen arvioidaan alkukartoituksen perusteella tarvitsevan suunnitelmaa kotoutumisen edistämiseksi.

Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä taikka oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ensimmäinen kotoutumissuunnitelma laaditaan enintään yhden vuoden ajaksi. Maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelman kesto määräytyy yksilöllisesti hänen omien tavoitteidensa, työ- ja koulutushistoriansa sekä hänelle suunniteltujen ja tarjottujen toimenpiteiden perusteella. Kotoutumissuunnitelmaan oikeuttava enimmäisaika on kuitenkin kolme vuotta ensimmäisen kotoutumissuunnitelman allekirjoittamisesta. Kunta ja työ- ja elinkeinotoimisto laativat kotoutumissuunnitelman yhdessä maahanmuuttajan kanssa. Perustellusta syystä kunta ja maahanmuuttaja tai työ- ja elinkeinotoimisto ja maahanmuuttaja voivat kuitenkin laatia kotoutumissuunnitelman keskenään. Kunta tai työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen perusteella kotoutumissuunnitelman laatimisen. Kotoutumissuunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon maahanmuuttajan omat kotoutumista edistävät tavoitteet. Kotoutumissuunnitelma ja maahanmuuttajalle laaditut muut asiaan liittyvät suunnitelmat on sovittava yhteen. Kotoutumissuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutetaan tarvittaessa monialaisena yhteistyönä.

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävästä toimenpiteistä ja palveluista. Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävästä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuu- kauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.

Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan kotoutumistukena maksettavaan etuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään tai alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään. Kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava kotoutumissuunnitelman toteutumista. Kunnan on tarkistettava kotoutumissuunnitelma maahanmuuttajan palvelutarpeen mukaisesti tai vähintään kerran vuodessa.

6 SUOMEN KIELEN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMINEN ISONKYRÖN KUNNASSA

Kielen oppiminen on sujuvan kotoutumisen edellytys. Isonkyrön kunnassa tai tarpeiden mukaan kunta- tai muuna yhteistyönä pyritään järjestämään suomen kielen opetusta riippuen kohderyhmästä, tarpeista sekä käytössä olevista resursseista. Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatuksen (ml. päivähoiton ja esiopetuksen) sekä perusopetuksen järjestämisestä. Suomen kielen opetuksessa pyritään käyttämään paikallista osaamista, opetushenkilökuntaa ja kielten opiskelijoita.

TE-toimiston asiakkaana olevat maahanmuuttajat ohjataan työvoimakoulutuksena toteutettavaan maahanmuuttajakoulutukseen (kotoutumisajalla 3 v.). Perusopetuslain mukaan koulun opetuskieli on suomi tai ruotsi. Kunta voi järjestää perusopetusta ja esiopetusta vieraalla kielellä, mutta velvollisuutta vieraskielisen opetuksen järjestämiseen ei ole. Maahanmuuttajille, joiden suomen kielen taito ei ole äidinkielen tasoinen kaikilla kielitaidon osa-alueilla, opetetaan äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta suomi toisena kielenä -oppimäärän mukaan. Alle kouluikäisillä lapsilla päivähoito tarjoaa luontevan mahdollisuuden omaksua suomen kielen ja kotoutumisen.

Kielen oppimisen kohderyhmät jakautuvat seuraavasti:

- Varhaiskasvatus- sekä esikouluikäiset (Isonkyrön kunnan varhaiskasvatussuunnitelma)
- Kouluikäiset perusopetuksensuunnitelman mukaisesti
- Työttömät työnhakijat, jotka ovat TE-toimiston asiakkaina
- Työperäiset maahanmuuttajat (työnantaja ja kunta)

6.1 Varhaiskasvatus- sekä esikouluikäiset

Varhaiskasvatusikäisten lasten kohdalla toteutetaan Isonkyrön kunnan hyväksyttyä kunnan varhaiskasvatussuunnitelmaa. Esikouluikäiset maahanmuuttajat integroidaan tarvittavin tukitoimin esiopetusryhmiin (kesto 1-2 vuotta). Tarvittaessa esikouluikäinen voi osallistua myös valmistavaan opetukseen tai niiden yhdistelmiin. Alle kouluikäisillä lapsilla varhaiskasvatus toimii luontaisena ”kielikylpynä”, joten sen järjestäminen on oleellinen osa lapsen kotoutumista ja kielen omaksumista.

6.2 Perusopetukseen valmistava opetus

Valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa tarvittavat tiedot perusopetukseen siirtymiselle sekä edistää oppilaan kotoutumista ja kehitystä. Perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus vastaa noin yhden lukuvuoden oppimäärää. Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu jokaiselle maahanmuuttajataustaiselle oppilaalle, jonka suomen kielen taito ei ole riittävä perusopetuksen ryhmässä opiskelemiseen. Maahanmuuttajaoppilaalla tarkoitetaan sekä Suomeen muuttaneita, että Suomessa syntyneitä, muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvia oppivelvollisuusikäisiä lapsia.

Valmistava opetus on vuosiluokkiin sitomatonta. Valmistavaa opetusta järjestetään joko omana luokkana, integroituna yleisopetuksen ryhmiin tai niiden sekoituksena. Mikäli oppilaan opetuksen järjestäminen tapahtuu valmistavan opetuksen luokassa, tarkastellaan oppilaan mahdollisuutta integroitua heti esim. matematiikassa, englannin kielessä ja taito- ja taideaineissa yleisopetuksen ryhmiin.

Valmistavan opetuksen lähtökohtana on jokaiselle oppilaalle tehtävä oma henkilökohtainen opinto-ohjelma. Opetussuunnitelman keskeiset tavoitteet ovat kehittyvä suomen kielen alkeistaito, valmiudet perusopetuksessa opiskelemiseen sekä kotoutuminen suomalaiseen yhteiskuntaan. Oman äidinkielen opetusta järjestetään mahdollisuuksien mukaan. Isossakyrössä noudatetaan Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteita (2015) sekä Etelä-Pohjanmaan yhteisen maakunnallisen perusopetuksen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa pyritään kiinnittämään erityisesti huomiota toimivaan koulun ja kodin väliseen yhteistyöhön ja yhteydenpito kotien kanssa on tiivistä.

6.3 Aikuisille järjestettävä suomen kielen opetus

TE-toimisto ohjaa maahanmuuttajan kotoutumiskoulutukseen. Sedu Education Oy järjestää kototutustumiskoulutuksia Seinäjoella ja Etelä-Pohjanmaan Opisto Ilmajoella. Lisäksi Etelä-Pohjanmaan Opisto järjestää maahanmuuttajille aikuisten perusopetusta ja lukutaitokoulutusta. Jos maahanmuuttaja ei ole TE-toimiston asiakkaana, hänet ohjataan paikallisen kansalaisopiston kielikursseille. Isossakyrössä Alma Opisto järjestää suomen kielen kursseja.

7 KUNNAN TOIMENPITEET MAAHANMUUTTAJATYÖSSÄ

Kotoutumislain 29 §:n mukaan kunnan ja muiden paikallisten viranomaisten kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistää myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Kotoutumislain 30 §:n mukaan kunnalla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien kotouttamisen kehittämisestä sekä sen suunnittelusta ja seurannasta paikallistasolla. Kunnan on huolehdittava siitä, että kunnan palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille. Maahanmuuttajille tarkoitettuja toimenpiteitä ja palveluja voidaan järjestää myös kuntien välisenä yhteistyönä.

7.1 Terveys ja hyvinvointi, turvallisuus

Yhteiskunnan tavoitteena on turvallinen arki ja elämä kaikille maassa asuville ihmisille. Turvallisuuden tekijöitä ovat sisäisen turvallisuuden strategian mukaan turvallinen asuin- ja työympäristö, yksilön kunnioittaminen, vapaus vihapuheesta, ahdistelusta, häirinnästä sekä uhkaavista ilmiöistä niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo yhteiskunnassa ovat turvallisuuden keskeinen edellytys. Kunnilla ja järjestöillä on keskeinen rooli hyvien väestösuhteiden edistämässä sekä syrjinnän ja rasmin ehkäisyssä.

Suomessa monet joutuvat kokemaan epävarmuutta maahan jäämisen oikeudesta, erilaisia kotoutumisen ja osallisuuden haasteita, sosiaalisen verkostojen puutteesta aiheutuvaa yksinäisyyttä sekä syrjintää. Nämä kaikki vaikuttavat siihen missä määrin psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämiseen tarvitaan tukea. Eri kulttuuriset tausta ja mahdolliset traumaattiset kokemukset, tuovat omat haasteensa myös. Maahanmuuttajan muuttaminen uuden kotipaikkakunnan tai maan sisällä voidaan myös nähdä vaikuttavan turvallisuuteen ja elämänvakauteen. Muuttaessa kiinnittyminen asuinalueeseen ja sosiaalisten suhteiden muodostaminen sen muihin asukkaisiin katkeaa ja tämä voi vaikuttaa maahanmuuttajan kokemaan turvallisuuteen.

Maahanmuuttajalla on oikeus sosiaali- ja terveyspalveluihin riippuen kansalaisuudesta, oleskelun syystä ja kestosta; oikeus palveluihin ja käytännöt esim. EU-kansalaisten ja EU:n ulkopuolelta tulevien suhteen on selvitettävä tapauskohtaisesti. Sosiaalipalvelut käsittävät toimeentulotukiasiat, aikuissosiaalityön, lastensuojeluasiat ja muun perheen arjen suoriutumiseen tarvittavan tuen. Terveyspalvelut käsittävät terveysneuvonnan (lasten- ja äitiysneuvola, kouluterveydenhuolto, aikuisneuvonta), sairaanhoidon, lääkinnällisen kuntoutuksen ja hammashuollon.

Kehittämistoimenpiteet:

- Kehitetään palveluiden kokonaisvaltaista tiedotusta ja huomioidaan tarvittaessa muun kielinen tiedostus
- Edistetään tulkkipalveluiden saatavuutta
- Parannetaan selkokielen opetusta ja maahanmuuttaja-asiakkaan kohtaamistaitoja
- Kehitetään yhteistyötä sote-palveluista vastaavan hyvinvointialueen kanssa

7.2 Aktiivisuus, osallisuus ja vuorovaikutus, sosiaalinen pääoma, hyvät väestösuhteet

Sosiaalisten suhteiden rakentuminen on keskeistä kotoutumisessa. Yksi verkostoitumisen edellytys on kielitaito. Vuorovaikutus kantaväestön kanssa parantaa kielitaitoa ja lisää kanssakäymiseen liittyvää itseluottamusta. Kotoutumisen tukeminen ja edistäminen eivät ole vain viranomaistyötä. Kotoutumisen tärkeänä tukena viranomaisten ohella toimivat lukuisat järjestöt, naapurustot, työpaikat ja uskonnolliset sekä muut yhteisöt.

Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan suhdepääomaa eli yksilön sosiaalisia suhteita ja verkostoja, niiden laatua ja synnyttämää hyötyä. Sosiaalinen pääoma nähdään kotoutumista mahdollistavana ja sen esteitä poistavana tekijänä. Kulttuurisesti rikas elämä kuuluu myös sosiaalisen pääoman piiriin. Sosiaalinen pääoma tulee esille kuntien pyrkimyksissä tukea rikasta järjestö ja kulttuurielämää sekä erityisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia kunnassa. Sosiaaliseen pääomaan nähtäväksi voidaan myös lukea kuntien halu panostaa kuntalaisten kuulluksi tulemiseen sekä osallisuuteen. Tavoitteena on, että tulevaisuuden kuntaa tehdään yhdessä.

Väestösuhteet ovat merkittävä tekijä turvallisuuden ja vakauden näkökulmasta ja niiden huomioiminen on tärkeää kotoutumisen, turvallisuuden ja syrjäytymisen kysymyksissä. Hyviä väestösuhteita edistetään vastuullisella väestöpolitiikalla, jonka keskeisiä muotoja ovat asenteisiin vaikuttaminen, eri väestöryhmiin kuuluva turvallisuuden edistäminen, eri ryhmien vuorovaikutusta lisäävät ja parantavat toimet sekä osallisuuden tukeminen.

Kehittämistoimenpiteet:

- Vastaanottavuuden parantaminen kuntalaisille tarjottavan tiedon avulla
- Maahanmuuttajien aktivointi vapaa-ajan palveluiden piiriin
- Ylläpidetään järjestöjen ja yhdistysten aktiivista toimintaa
- Kokonaisvaltaisen tiedotuksen kehittäminen
- Alueellisten hankkeiden tuki ja hyödyntäminen
- Lajikokeilutapahtumat
- Nuorisotyön ja nuorisovaltuuston roolin vahvistaminen

7.3 Työllisyys

Työllistyminen mahdollistaa taloudellisen riippumattomuuden sekä tarjoaa vakautta ja turvallisuuden tunnetta. Se antaa myös mahdollisuuden suunnitella tulevaa. Työn kautta ihmiselle tarjoutuu niin ikään mahdollisuus laajentaa sosiaalisia verkostojaan ja luoda kontakteja toisiin ihmisiin. Maahanmuuttajille se tarjoaa myös keinon kehittää ja harjaannuttaa kielitaitoaan. Tiedetään, että pitkittyessään työttömyys heikentää ihmisen terveyttä ja hyvinvointia etnisestä taustasta riippumatta.

Haasteellinen kohderyhmä ovat heikon kielitaidon omaavat pitkään työttömänä olleet henkilöt, mm. kotiäidit. Heillä on usein samanlainen motivaation kadottamisen tunne sekä syrjäytymis- ja tuloloukkuriski kuin kantasuomalaisilla työnhakijoilla. Työllistymisedellytysten kannalta haasteellisia ryhmiä ovat työttömäksi joutuneet työperäiset maahanmuuttajat, jotka ovat käyttäneet työssä muuta kuin suomen tai ruotsin kieltä sekä pitkään kotona olleet hieman iäkkäämmät henkilöt, joilla on heikko kielitaito ja vähän koulutusta. Onnistuneen kotouttamistyön kannalta seudulla tulee panostaa myös työllistymisen

kannalta heikommassa asemassa oleviin, kun heidät havaitaan. Tällaisia voivat olla esim. luku- ja kirjoitustaidottomat, osa kotiäideistä sekä vammaiset ja traumataustasta kärsivät maahanmuuttajat.

Vastuu työllisyyspalveluista siirtyy Seinäjoki-Ilmajoki-Isokyrö -työllisyysalueelle 1.1.2025 lukien. Vastuukuntana toimii Seinäjoen kaupunki. Yhteisenä toimielimenä tulee toimimaan Seinäjoen kaupungin elinvoimalautakunnan alainen työllisyysjaosto.

Kehittämistoimenpiteet:

- Työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun siirryttyä kunnille tulee pitää huoli että, uusi työllisyysalue edistää ja nopeuttaa maahanmuuttajien työllistymistä
- Pyritään saamaan korkeasti koulutettuja maahanmuuttajia työllistymään omalle alalleen
- Tiedotetaan yrityksiä saatavilla olevista tukitoimista
- Järjestetään rekry-tapahtumia ja muita matalan kynnyksen kohtaamispaikkoja
- Varmistetaan kieliopintojen saatavuus
- Hyödynnetään alueellisia hankkeita
- Viestitään työperäisestä maahanmuutosta
- Tarjotaan työharjoittelupaikkoja ja kesätöitä.

7.4 Asuminen

Asumisessa arjen vaatimuksia vastaavat olosuhteet ovat perusta paikallisyhteisöön kuulumiselle, yhteiskuntaan osallistumiselle ja hyvälle henkilökohtaiselle elämälle. Segregaation torjumiseksi on tärkeää seurata yleisesti asuinoloja sekä erityisesti kehitystä, jossa ulkomaalaistaustaiset keskittyvät vahvasti tietyille asuinalueille. Jatkuvana tavoitteena on monipuolisten asumisvaihtoehtojen tarjonta eri asuinalueilla sekä monimuotoisuuden huomioiminen uusia asuinalueita kaavoitettaessa. Yhteistä asumiseen liittyvän tavoitteenasettelun osalta olisi pyrkimys monipuoliseen asuntotarjontaan eri elämänvaiheissa eläville ja eri taustoista tuleville kuntalaisille. Myös sivukylien elinkelpoisuus ja väestön kasvu ovat tavoitteena.

Kehittämistoimenpiteet:

- Ylläpidetään yhteistyötä rekrytointiyritysten ja muiden yritysten kanssa myös asumiseen liittyvissä kysymyksissä
- Lisätään tiedostusta asumisvaihtoehtoista perheet huomioiden, tarvittaessa myös muun kielisesti
- Vahvistetaan ohjausta ja neuvontaa.

7.5 Etninen tasa-arvo

Suomen perustuslain mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat keskeisiä perusoikeuksia. Perustuslain syrjintäkielto kieltää syrjinnän esimerkiksi alkuperän, kielen, uskonnon ja vakaumuksen perusteella. Viranomaisilla on yleinen yhdenvertaisuuden edistämisvelvollisuus.

Rasismmin vastainen ja hyvien väestösuhteiden toimintaohjelma hyväksyttiin 28.10.2021 valtioneuvoston periaatepäätöksensä. Ohjelmaan on kerätty hallituksen toimenpiteet syrjinnästä vapaan Suomen turvaamiseksi ja tavoitteena on yhdenvertainen Suomi. Yhdenvertaisuus toteutuu ihmisten arjessa ja sen

vuoksi kunnat ovat avainasemassa luomassa yhdenvertaisia mahdollisuuksia, turvallista arkea ja luontevia kohtaamisia eri taustaisten ihmisten välillä. Rasismin vastaisessa toimintaohjelmassa painottuu paikallistason merkitys. Kuntia sekä muita toimijoita halutaan tukea entistä paremmin hyvien väestösuhteiden rakentamisessa ja rasismin vastaisessa työssä.

Kunnan palvelujen tuottamisessa huomioidaan monikulttuurisuuden vahvistaminen ja etnisen yhdenvertaisuuden toteutuminen. Toimitaan suvaitsevamman yhteiskunnan puolesta rasismia ja syrjintää vastaan ja edesautetaan kuntalaisten tasa-arvoisen ja oikeudenmukaisen kohtelun toteutumista. Kunnilla, järjestöillä ja kaikilla kuntalaisilla on vastuu suvaitsevaisuuden ja myönteisten etnisten suhteiden edistämisessä.

Kehittämistoimenpiteet:

- Parannetaan kunnan vastaanottavuutta
- Edistetään suvaitsevaisuutta sekä torjutaan rasismia ja syrjintää
- Lisätään tietoa kulttuurisesta moninaisuudesta
- Otetaan maahanmuuttajat osalliseksi kunnan toimintaan aktiivisemmin.

7.6 Maahanmuuttotyö, neuvonta- ja ohjaustoiminta, kotoutumisen

Maahanmuuttotyö:

- ohjaus- ja neuvontapalveluprosessin kartoittaminen, toteuttaminen ja kehittäminen
- kotouttamisohjelman kehittäminen, seuraaminen ja päivittäminen
- henkilökohtaisten alkukartoituksen ja kotouttamissuunnitelmien toteutus, organisointi ja päivitys
- edistää maahanmuuttajaryhmien kotoutumista koulutuksen, työelämä ja vapaa-ajan avulla
- verkostoyhteistyö

Ohjaus- ja neuvontapalvelut:

- Maahanmuuttajille:
 - ohjataan ja neuvotaan asiakkaita kunnan ja viranomaispalveluiden osalta
 - palvelua saa riippumatta maahanmuuton syystä tai kestosta
 - ohjaus- ja neuvontapalvelut sisältävät asiantuntijaneuvoa:
 - suomalainen yhteiskunta
 - kielikurssit
 - koulutus- ja työllisyys mahdollisuudet
 - viranomaispalvelujen neuvontaa: Maahanmuuttovirasto, Poliisi, DVV, Kela, Verotoimisto, työllisyyspalvelut jne.
 - terveys- ja sosiaalipalvelut
 - varhaiskasvatus ja koulut
 - vapaa-aika
 - asuminen
- Työnantajille:
 - avustetaan työvoiman löytämisessä ja välitetään työpaikkoja

- tuetaan työnantajaa ulkomaalaisten työntekijöiden liittyvien asioiden kanssa
- neuvotaan hakemuksissa ja muissa prosesseissa, mm. työlupa-asiat

Verkostoyhteistyö:

- yhteistyöverkostoja
 - kunnat ja niiden eri palvelut
 - oppilaitokset
 - yritykset
 - järjestöt
 - vapaaehtoiset
 - ELY -keskus
 - Maahanmuuttovirasto Migri
 - Kuntakokeilu/TE-toimisto
 - Kela
 - Sosiaali- ja terveystoimi
 - Työ- ja elinkeinoministeriö
- kuntakohtaisten, maakunnallisten ja valtakunnallisten työryhmien työskentelyyn osallistuminen
- maahanmuuttotyöryhmä, koollekutsuja
- tukena kunnan veto- ja pitovoimatekijöissä

Tapahtumat:

- asiakasinfojen ja -tilaisuuksien organisointi ja toteuttaminen sekä maahanmuuttajille että yhteistyöverkostoille
- kotoutumiskoulutuksen organisointi yhdessä työllisyyspalvelujen kanssa
- yhteistyötahojen konsultointi

Raportointi/Valmistelu:

- asioiden valmistelu kunnan lautakunnalle, kunnanhallitukselle/-valtuustolle, maahanmuuttotyöryhmälle ja muille yhteistyöryhmille

Kehittämistoimenpiteet:

- Maahanmuuttotyöstä tulee saada vakituinen palvelu kuntaan. Työn tulee myös tapahtua paikan päällä. Tämän avulla työstä tulisi pitkäjänteistä ja voi tehdä pidemmän aikavälin kehittämistoimenpiteitä. Tukee kunnan kansainvälistä toimintakulttuuria ja edistää kotoutumista.
- Maahanmuuttotyöryhmän suunnitelmallinen toiminta. Auttaa kunnan vastaanottavuutta, sitouttamaan eri tahoja maahanmuuttotyöhön ja edesauttaa kotouttamista.
- Työperäistä maahanmuuttoa tulee kehittää. Se toisi apua työvoimapulaan eri aloilla. Maahanmuuttokoordinaattori auttaa prosessissa ja tukee työntekijöiden ja heidän perheiden kotoutumista. Tämän avulla työntekijät ja perheet jäävät asumaan Isoonkyröön.
- Asiakkaiden saatavuus, tietoisuus palvelusta. Löytää lisää toimintatapoja sen toteutukseen. Monikielinen tiedotus asiakkaille, myös kunnan palveluista.
- Lisätä yhteistyötä verkostojen kanssa, mm. järjestöt, yritykset.

8 TIEDOTTAMINEN

Tehokas tiedottaminen on oleellista kotoutumisen onnistumisessa. Tiedottaminen ulkomaalaisille tapahtuu kunnan nettisivujen, esitteiden ja lehdistön välityksellä sekä henkilökohtaisella tiedottamisella. Kunnan verkkosivuilla on maahanmuuttokoordinaattorin yhteystiedot. Sivulla ei ylläpidetä muiden viranomaisten sääntöjä tai tietoja koskien maahanmuuttajia. Maahanmuuttajille suunnattavassa tiedotuksessa huomioidaan heidän erityistarpeensa.

Kunnan sisäisen tiedottamisen avulla pyritään sekä varmistamaan tiedonkulku kunnan sisällä että vaikuttamaan positiivisesti kunnan palveluksessa olevien asenteisiin maahanmuuttajia kohtaan. Ulkoisen tiedottamisen avulla annetaan tietoa palveluista ja maahanmuuttajien tilanteesta. Valmis ja hyväksytty kotouttamisohjelma on luettavissa kunnan kotisivulla www.isokyro.fi.

8.1 Maahanmuuttokoordinaattorien verkostoituminen Etelä-Pohjanmaalla

Isonkyrön kunnan maahanmuuttokoordinaattori verkostoituu Etelä-Pohjanmaan muiden kuntien maahanmuuttajayhdyshenkilöiden kanssa. Tarkoituksena on vaihtaa kokemuksia ja tietoja maahanmuuttajatyöstä sekä tuoda esille hyvät käytännöt.

9 KOTOUTUMISOHJELMAN SEURANTA JA PÄIVITYS

Isonkyrön maahanmuuttotyöryhmä kokoontuu vähintään kerran vuodessa, jolloin tarkastellaan sovitujen toimenpiteiden toteutumista, kunnan maahanmuuttajien sekä maahanmuuttotyön tilannetta ja tehdään mahdollisia muutoksia tai päivityksiä kotouttamisohjelmaan (myöhemmin kotoutumisohjelmaan). Samassa yhteydessä maahanmuuttotyöryhmä voi tehdä kehittämissuhteita kotoutumisprosessiin ja maahanmuuttotyöhön liittyen. Maahanmuuttajien asioita käsitellään myös kunnan muissa mahdollisissa työryhmissä.